

**Міністерство освіти і науки України
Рівненський державний гуманітарний університет
Інститут психології та педагогіки РДГУ
Кафедра загальної психології та психодіагностики
Кафедра вікової та педагогічної психології
Кафедра практичної психології та психотерапії**

Актуальні питання психологічної науки

**Альманах студентського наукового
товариства**

Випуск 12

Рівне - 2018

ББК 88

А 43

УДК 159.9

Актуальні питання психологічної науки: Альманах студентського наукового товариства. – Випуск 12. – Рівне: РДГУ, 2018. – 166 с.

Головний редактор:

Ямницький В.М. – доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри практичної психології та психотерапії РДГУ.

Редакційна колегія:

Павелків Р.В. – доктор психологічних наук, професор, академік АВШ, завідувач кафедри вікової та педагогічної психології, директор Інституту психології та педагогіки РДГУ, перший проректор РДГУ;

Воробійов А.М. – кандидат педагогічних наук, професор, завідувач кафедри загальної психології та психодіагностики РДГУ;

Павелків В.Р. – кандидат психологічних наук, доцент кафедри загальної психології та психодіагностики, декан психолого-природничого факультету РДГУ

Литвиненко С.А. – доктор педагогічних наук, професор кафедри практичної психології та психотерапії РДГУ;

Безлюдна В.І. - кандидат педагогічних наук, професор кафедри вікової та педагогічної психології РДГУ;

Главінська О.Д. – кандидат психологічних наук, доцент кафедри загальної психології та психодіагностики РДГУ;

Корчакова Н.В. – кандидат психологічних наук, професор кафедри вікової та педагогічної психології РДГУ;

Рудь Г.В. – кандидат психологічних наук, доцент кафедри практичної психології та психотерапії РДГУ;

Романюк В.Л. – кандидат біологічних наук, доцент кафедри загальної психології та психодіагностики РДГУ;

Созонюк О.С. - кандидат психологічних наук, доцент кафедри вікової та педагогічної психології РДГУ.

Друкується за рішенням Вченої Ради РДГУ (протокол № 5 від 31 травня 2018 р.)

За достовірність фактів, дат, назв тощо відповідальність несуть автори матеріалів.

Зміст

Зміст	3
Вступ	6
Альтмарк А. Психологічний аналіз особистісного та професійного зростання майбутніх психологів.....	7
Бакун К. Розвиток соціального інтелекту як чинник успішної адаптації особистості.....	9
Бенещук А. Особливості формування інтелектуальної готовності старших дошкільників до навчання у школі	11
Берестень Т. Експериментальне дослідження впливу середовища на формування поведінки девіантного підлітка	13
Бігун Л. Дослідження мотивації навчальної діяльності молодших школярів.....	15
Бунечко Ю. Вплив рівня домагань на прагнення особистості до самоактуалізації	16
Бутенко С. Значення духовності в розвитку особистості.....	18
Войчук А. Психологія мотивації до навчання учнів	21
Волович М. Образ ефективного лідера у соціальній психології	22
Воробей І. Психологічні особливості формування стресостійкості як фактора успішної учбової діяльності студентів-психологів	24
Гандзюк К. Соціально-психологічні чинники становлення статевої ролі ідентифікації підлітків	26
Главінська Е. Соціально-психологічна адаптація студентів-першокурсників як механізм соціалізації	30
Горбова А. Зміст поняття «життєва перспектива».....	32
Гордійчук О. Причини виникнення професійного вигорання у медичних працівників	34
Іваник С. Особливості прояву агресивності у студентської молоді	38
Ісічук О. Ціннісні орієнтації як складова спрямованості особистості: історіографія проблеми	40
Карпик О. Психологічні детермінанти виникнення конфліктів старшокласників з педагогами.....	43
Коноплицька Ю. Особливості розвитку емоційного інтелекту у підлітковому віці.....	45
Корчакова В. Соціально- відповідальний маркетинг як інструмент психологічного впливу на споживача	47
Кузьмич Г. Психологічні особливості проявів булінгу	50
Лавренчук К. Основні причини виникнення тривожності у молодшому шкільному віці.....	52

Лавренюк В. Розвиток пізнавальних процесів у період дошкільного дитинства	54
Левчук А. Смесложиттєві орієнтації як чинник професійного становлення майбутніх психологів	55
Левчук Л. Психологічні особливості визначення готовності дитини до навчання у школі.....	57
Лехкобит В. Динаміка формування рефлексії у майбутніх психологів під час професійної підготовки.....	60
Лехкобит М. Інтернет-залежність підлітків як актуальна проблема сьогодення	62
Лисюк І. Психологічний зміст поняття «самоусвідомлення особистості».....	64
Ліщук І. Психологічні особливості особистісної рефлексії студентів-психологів.....	66
Лоза С. Саногенне мислення та психічне здоров'я особистості.....	68
Лозицька К. Психологічні особливості самоактуалізації студентської молоді	70
Максимчук В. Психологічні особливості вияву лідерських якостей у студентів-психологів	73
Мартинюк А. Емоційний стан старшокласників перед ЗНО.....	75
Марчук М. Психологічні особливості девіантних проявів у ціннісному вимірі особистості	77
Матухно Є. Методи проєктивної психології: можливості та перспективи	80
Мельник І. Вплив емоційних станів тривоги та страху на особистість	83
Мирончук Д. Вплив стилю сімейного виховання на міжособистісні стосунки підлітків	85
Мислінчук Ю. Дослідження соціально-психологічних особливостей здатності особистості до емпатії.....	88
Михайлова І. Вплив мікросоціуму на формування самооцінки.....	91
Намлієва Г. Особливості особистісних змін військовослужбовців внаслідок участі в АТО	94
Недільська А. Формування психологічної готовності майбутніх педагогів до професійної діяльності	97
Нетреба С. Теоретичний аналіз соціально-психологічної адаптації особистості	100
Нечидюк М. Особливості застосування арт-засобів в системі розвитку емоційного інтелекту	102
Одейчук І. Фізіологічні та психологічні симптоми стресу як загального адаптаційног осиндрому.....	104
Олійник К. Психологічні особливості впливу емоційного вигорання на професійну діяльність в дорослому віці	106

Онисковець Б. Мотиваційні чинники перфекціонізму сучасної студентської молоді	108
Остапенко М. Дослідження типів темпераменту у сучасних студентів	110
Першко О. Екологічні цінності як чинник особистісного ставлення підлітків.....	113
Погулясва М. Психолого-педагогічні чинники розвитку творчого потенціалу особистості студента у процесі навчання у ВНЗ	115
Похильчук А. Психологічні особливості самооцінки чоловіків та жінок	117
Прокопович І. Психофізіологічні складові творчого потенціалу особистості.....	119
Работій М. Модель розвитку позитивної «Я-концепції» майбутніх практичних психологів	121
Рєбій І. Експериментальне дослідження взаємозв'язку особистісної рефлексії та креативності	124
Речун Н. Психологічні чинники конфліктної поведінки у юнаків	126
Рудь О. Взаємозв'язок рівня емоційного інтелекту із допінг-стратегіями особистості.....	129
Савгира В. Особливості ставлення дітей старшого дошкільного віку до батьківських вимог і заборон	131
Сардарян М. Психологічні особливості творчої особистості.....	134
Свінтозельська К. Особливості впливу Я-концепції на професійне самовизначення старшокласників	137
Солодка В. Експериментальне дослідження проблеми саморегуляції як важливої функції психіки людини	139
Строїнська Д. Психологічні особливості кропінь-стратегій особистості	141
Сукнацька А. Самотність і особливості її переживання в юнацькому віці ...	144
Товстун Р. Заздрість як соціально-психологічний феномен	147
Хомік Т. Психологічний аналіз проблеми стресостійкості студентів у сучасній психологічній науці.....	149
Чебан Д. Мотиви, які сприяють успішному навчанню студентів.....	151
Чмелюк Т. Формування та розвиток моральних якостей дошкільників засобами казкотерапії	152
Шахрайчук І. Психологічні основи формування структури цінностей сучасної молоді	154
Широких А. Роль самоідентифікації у життєвому проектуванні особистості.....	157
Якимчук М. Комунікативна креативність як компонент самопізнання індивіда	158
Марценюк А. Психологічні особливості ставлення до сексу в особистості у періоді ранньої дорослості	161

Романюк В. Функціональні резерви організму та здоров'я людини..... 165

2. Герасимчук И. М. Философия творчества: Монография / И. М. Герасимчук. – К.: ЭКМО, 2006. – 120 с.
3. Маслоу А. Г. Самоактуализированные люди: исследование психологического здоровья / А. Г. Маслоу // Общая психология. Тексты: В 3 т. Изд. 2-е, испр. и доп. / Отв. ред. В. В. Петухов. – М. : УМК «Психология», 2004. – Т. 2 : Субъект деятельности. Книга 3. – С. 267-269.
4. Ротенберг В. С. Мозг. Обучение. Здоровье : кн. для учителя / В. С. Ротенберг, С. М. Бондаренко. – М. : Просвещение, 1989. – 239 с.
5. Трофімов Ю. Л. Психологія: підручник / Ю. Л. Трофімов, В. В. Рибалка, П. А. Гончарук та ін.; за ред. Ю. Л. Трофімова. – К. : Либідь, 2001. – 560 с.

УДК 159.929.2

ОСОБЛИВОСТІ ВПЛИВУ Я-КОНЦЕПЦІЇ НА ПРОФЕСІЙНЕ САМОВИЗНАЧЕННЯ СТАРШОКЛАСНИКІВ

Свінтозельська Катерина, здобувач вищої освіти РДГУ

Керівник: Павелків Р.В., доктор психологічних наук, професор

Найбільш важливою визначальною ознакою раннього юнацького віку є фундаментальні зміни у сфері самосвідомості, які мають кардинальне значення для всього подальшого розвитку людини і становлення її як особистості. На фоні активного формування самосвідомості в осіб раннього юнацького віку виражається власна незалежна система еталонів самооцінювання і самоставлення, все більше розвиваються здібності проникнення у свій власний світ, який впливає на подальший професійний вибір. У цей час учень починає усвідомлювати свою унікальність і неповторність, в його свідомості відбувається поступова переорієнтація із зовнішніх оцінок (переважно батьківських) на внутрішні. Таким чином, формується своя Я-концепція, яка сприяє усвідомленій чи неусвідомленій побудові поведінки молодого людини (І.С. Кон, С.Б. Кузикова, І.А. Слободянюк, Л.М. Співак та ін.).

На момент завершення школи випускник стоїть на порозі відкриття нових перспектив та горизонтів свого подальшого життя. Перед ним постають фундаментальні завдання соціального та особистісного самовизначення. Хлопці та дівчата в цей важкий, але в той же час цікавий і насичений період їхнього життєвого шляху повинні замислюватись над такими серйозними питаннями: як знайти своє місце в житті, обрати справу

у відповідності зі своїми можливостями і здібностями, в чому полягає сенс життя, як стати справжньою Людиною і багато інших. Психологи, які вивчають питання формування особистості на даному етапі онтогенезу пов'язують перехід від підліткового до юнацького віку з різкою зміною внутрішньої позиції, що полягає в тому, що спрямованість у майбутнє стає основною спрямованістю особистості і проблема вибору професії, подальшого життєвого шляху знаходиться в центрі уваги інтересів, планів старшокласників. Звідси слідує, що Я-концепція може виступати фактором впливу на професійне самовизначення особистості [2, с. 97].

Узагальнення результатів вивчення соціально-психологічних (Т.В. Снегір'ова, Д.І. Фельдштейн, В.О. Ядов та ін.) та психолого-педагогічних (М.І. Алексєєва, Г.О. Балл, М.І. Боришевський, В.В. Давидов, І.В. Дубровіна, І.В. Жадан, О.В. Киричук, Б.С. Круглов, О.В. Мудрик, В.А. Семіченко, Н.В. Чепелева, Є.А. Шумілін та ін.) аспектів особистісного самовизначення дозволяють розцінювати його як основне новоутворення періоду ранньої юності.

На цьому віковому етапі образ «Я» стає однією з центральних установок особистості, з якою вона співвідносить свою поведінку. Юнаки та дівчата все ясніше усвідомлюють свою індивідуальність, свої відмінності від оточуючих і надають їм великого значення. Однак, зі зміною змісту образу «Я» істотно змінюється рівень значимості окремих його компонентів, на яких особистість зосереджує увагу. В цей час помітно збільшується масштаб самооцінок, усвідомлюються і оцінюються ті особистісні характеристики, яким на попередніх етапах розвитку не надавалось великого значення [1, с. 113].

Суть професійного вибору старшокласників полягає у тому, що вони повинні зробити відповідальний і самостійний вибір подальшого життєвого шляху. Це цілеспрямований процес самовизначення, кінцевою метою якого є виявлення свого майбутнього суспільного призначення. Рівень самовизначення окреслюється через складний комплекс відчуттів, особливостей сприйняття дійсності, образу «Я», сформованого на даному етапі розвитку, індивідуальне сприйняття світу та ставлення, що формуються в суб'єктивному досвіді старшокласників і мають суттєвий вплив на їх стосунки, прийняття рішень і вчинки. Професійне самовизначення - вибіркове ставлення індивіда до світу професій в цілому і до конкретно обраної професії, зокрема, ядром якого є свідомий вибір професії з врахуванням власних можливостей, вимог професійної діяльності та соціально-економічних умов. Професійне самовизначення як досить складний процес залежить від впливу різних факторів, а саме соціоекономічного статусу певної професії, інтелекту та спеціальних

здібностей оптанта, гендеру, соціальних стереотипів, матеріального забезпечення та ін. Таким чином, вибір професії є складним процесом ідентифікації себе у майбутньому професійному середовищі, на який впливає багато факторів. Однак, при формуванні свідомого і відповідального рішення щодо професійного самовизначення слід орієнтуватися на власні індивідуальні особистісні характеристики, нівелюючи стихійний чи спеціально організований нав'язливий вплив ззовні. Готовність здійснити вибір виступає як характеристика професійного самовизначення, складного процесу, якому передують усвідомлення власних особистісних характеристик, можливостей, орієнтування себе в світі професій, соціально-рольової позиції, в загальному, формування цілісної системи уявлень про себе – Я-концепції. Звідси випливає, що розвиток Я-концепції і становлення професійного та особистісного самовизначення протікають в єдиному контексті функціонування самосвідомості особистості.

Список використаних джерел

1. Боришевський М. Самосвідомість як фактор психічного розвитку особистості / М. Боришевський // Психологія і суспільство. – 2009. – №4. – С. 128-135.
2. Єндальцев Є.А. Вибір професії. Соціальні, економічні та педагогічні фактори. / Є. А. Єндальцев. – К. : Вища школа, 1982. – 149с.
3. Уніат С. Вибір професії або задача з багатьма невідомими. / С. Уніат, С. Комінко. – Тернопіль : Підручники і посібники, 1997. – 350с.

УДК 159.9.07:159.923

ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОБЛЕМИ САМОРЕГУЛЯЦІЇ ЯК ВАЖЛИВОЇ ФУНКЦІЇ ПСИХІКИ ЛЮДИНИ

Солодка Валентина, здобувач вищої освіти, РДГУ

Керівник: Савуляк В. А., старший викладач

На сьогоднішній день проблема саморегуляції є актуальною в сучасній психології, про що свідчать численні дослідження в різних галузях психології.

Саморегуляція – це процес, що забезпечує стабільність системи, її відносну стійкість та рівновагу, а також цілеспрямована зміна індивідом механізмів різних психофізіологічних функцій що стосуються формування особливих засобів контролю за діяльністю [1].

Наукові праці присвячені проблемі саморегуляції публікували як вітчизняні так і зарубіжні дослідники. Представниками вітчизняної

Наукове видання

**Актуальні питання психологічної науки.
Альманах студентського наукового товариства**

Випуск 12

Наукове редагування – доц. Романюк В.Л.
Відповідальний за випуск – проф. Воробйов А.М.

Підписано до друку 1.06.2018 р.
Формат 60x80/16. Папір офсетний. Гарнітура Times New Roman
Умовн. друк арк. 13,8. Тираж 150 прим.

вул. С. Бандери, 12, м. Рівне
Редакційно-видавничий відділ
Рівненського державного гуманітарного університету